

Socialdepartementet, Enheten för hälsa och civilsamhälle

103 33 Stockholm

Att: Laura Brandell Tham

Via e-post: s.remissvar@regeringskansliet.se; s.hc@regeringskansliet.se

Stockholm
2026-01-20

Ert dnr
S2025/01618

Vårt dnr
2025/160

Remissvar angående Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Näringslivets Regelnämnd (nedan NNR) har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

I underlagen föreslås att 8 kap. 15 § i alkohollagen (2010:1622) upphävs, vilket innebär att kravet på att serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten, slopas. Detsamma gäller för kravet att serveringsställen ska erbjuda ett utifrån storleken på serveringsstället lämpligt antal sittplatser för matservering. Det föreslås vidare att kravet att ha ett eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet (8 kap. 4 § 2 st.) tas bort, samt att vissa förtydliganden görs avseende lokalbegreppet i alkohollagen.

I övrigt föreslås inte några ändringar eller lätnader i alkohollagen vad gäller grundförutsättningarna för att beviljas ett serveringstillstånd till allmänheten. Kraven på att den sökande ska vara minst 20 år, vara personligt och ekonomiskt lämplig, samt ha tillräckliga kunskaper om alkohollagen ska kvarstå. Vidare ska serveringsstället fortsatt säkerställa att alkoholkonsumtionen kan ske under ordnade former och med god överblickbarhet och kontroll. Dessa krav gäller all servering, även på inrättningar som har en tydligare inriktning mot dryckesservering.

NNR uppfattar att samtliga föreslagna förändringar har potential att innebära betydande kostnadsbesparingar för berörda företag. Samtidigt finner NNR att Förenklingsrådets utredning visar att de föreslagna reformerna med mycket stor sannolikhet inte kommer att leda till negativa konsekvenser ur ett folkhälsoperspektiv.

NNRs synpunkter

NNR finner att det finns en god beskrivning av mindre ingripande alternativ, till det av utredningen föredragna alternativet.

NNR finner att det är tydligt av konsekvensutredningen att den sammantagna nyttan för företag och samhälle är större än de ökade kostnader som kan förutses. När det gäller kostnaderna för samhället finner NNR att utredningen lägger stor möda vid att beskriva folkhälsoaspekterna på ett uttömmande sätt. I detta sammanhang kan konstateras att det är en stor mängd regleringar i alkohollagen som fortsatt gäller för att kunna inneha ett serveringstillstånd.

Folkhälsan har sedan mycket länge balanserats mot konsumenternas efterfrågan och branschens utbud av livsmedel (däribland drycker). Om folkhälsa och säkerhetsaspekter vore det allena styrande skulle sannolikt ingen alkohol finnas till försäljning över huvud taget och exempelvis transporter ske i högst 10 km/tim (ca 200 döda i trafiken i Sverige varje år). De allra flesta samhällsfrågor behöver dock avgöras genom ett vägande av nytta mot kostnader och i detta fall är Förenklingsrådets beredning och genomarbetning av förslagen fullt tillräcklig för att kunna ligga till grund för de förändringar i alkohollagen som föreslås. NNR frågar sig i detta sammanhang vilken skyddseffekt som kravet på eget kök och matutbud kan uppnå när det inte finns något krav på att gästerna faktiskt beställer och äter mat. Nyttan med köks- och matkravet är inte uppenbar.

NNR uppfattar att det finns farhågor när det gäller företeelsen microcatering (försäljning och service kring enstaka måltid) och risken för förtäckt otillåten alkoholförsäljning i sådana sammanhang. NNR konstaterar att matserveringskravet vid catering kvarstår, och att det enbart är kravet på eget kök som tas bort. Det finns uppenbarligen flera verktyg att använda för kommunala alkoholhandläggare än just matkravet (se bl.a. genomgången i avsnitt 2.2.2 i branschorganisationen Visitas remissvar). NNR noterar också att Regelrådet inte har några invändningar mot konsekvensutredningen.

NNR noterar att utredningen har behövt förhålla sig till betänkandet *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23) och de alternativa förenklingsförslag som läggs fram däri. Förenklingsrådets utredning noterar bland annat att ett av de alternativa förenklingsförslagen som tas upp i SOU 2024:23 är att justera tidsgränsen för när matutbudet får begränsas till ett fåtal enklare rätter, från klockan 23.00 till 22.00. Det förefaller NNR naturligt att avfärda detta förenklingsförslag med hänvisning till att detta inte tillräckligt väl löser de problem som föreligger till följd av nuvarande regler och tillämpning.

En del av kostnaderna för företagen, enligt konsekvensutredningen, utgörs av uppbyggnad av ett nytt kök i en lokal. NNR är medvetet om att kostnader för ett nytt kök, vid nyetablering av en restaurang, skulle kunna betraktas som sällsynta om man antar och förespråkar att restaurangbranschen inte växer eller borde växa samt att efterfrågan från konsumenterna är låg. Tittar man på utvecklingen i samhället så har konsumenterna sedan lång tid ökat sin efterfrågan på livsmedelskonsumtion (inklusive dryck) utanför hemmet, vilket medfört ett ökat utbud av restauranglokaler och gjort frågan om kostnaderna för nya restaurangkök högst relevant. NNR ser det som positivt att restaurangbranschen får möjlighet att erbjuda en större mångfald och ett större utbud med spännande lösningar, samtidigt som detta utgör en respons på konsumenternas efterfrågan.

NNR noterar att utredningen på sidan 98 föreslår att en utvärdering av förändringarna i lagstiftningen genomförs efter fem år från ikraftträdandet. NNR ser gärna att kravet på

utvärderingar generellt sett stadfästs på ett mer handfast sätt än genom ambitioner och är också öppen för att överväga en första utvärdering tidigare än fem år efter ikraftträdandet om behov förutses finnas.

NNR är medvetet om att utredningen inte tar upp hela alkohollagen till översyn utan att det kan behövas fler ändringar i lagen i framtiden. Men, detta är ett svagt argument emot de föreslagna ändringarna. Vid denna typ av begränsade ändringar i en lag kan naturligtvis diskrepanser mellan olika liknande serveringssituationer uppstå. Dessa diskrepanser ska förstås på sikt åtgärdas men utgör ett svagt argument mot de aktuella ändringarna. Vid tidpunkten för en utvärdering av de föreslagna ändringarna i alkohollagen kan behov av ytterligare ändringar tas upp.

NNR noterar att Förenklingsrådet i sitt utredningsarbete haft en bred förankringsprocess och bland annat haft avstämningar och kunskapsutbyte med Folkhälsomyndighetens sakkunniga i alkohollagen, ledande alkoholforskare vid Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), företrädare för Kommunala Alkohol- och Tobakshandläggares Förening (KAF-T) samt använt sig av konsultföretaget Ramböll, som har gedigen tidigare erfarenhet av folkhälsofrågor.

NNR anser avslutningsvis att ikraftträdandet för de föreslagna ändringarna i alkohollagen med fördel skulle kunna ske vid ett tillfälle då kostnadsbesparingarna för företagen kan hinna dras nytta av innan sommarsäsongen i restaurangbranschen 2026 drar igång, med ikraftträdande senast den 1 juni 2026.

Slutsats

NNR välkomnar utredningen och tillstyrker dess förslag, vilka är mycket positiva ur ett regelförbättringsperspektiv. NNR finner att konsekvensutredningen i underlaget är komplett, vederhäftig och fullt tillräcklig utifrån gällande krav på konsekvensutredningar, för att kunna läggas till grund för förslag till Riksdagen och sedermera lagstiftning.

August Liljeqvist
Näringslivets Regelnämnd